Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXVIII № 25 (3436) Варшава, 25 червня 2023 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Тут почуваємося добре – це наш фестиваль! с. 2

Юрій Судин – відповідальний за збереження пам'яті. с. 8

Українська школа в Ґурові-Ілавецькому: День відкритих дверей. с. 12

ISSN 027-8254
25
9 770027 825238

Фото Анни Вінницької

Анна ВІННИЦЬКА
Фото авторки статті

48-й Фестиваль українських дитячих ансамблів у Кошаліні

Тут почуваємося добре – це наш фестиваль!

Стільки українських юних виконавців на фестивалі у Кошаліні ще не бачили: на сцені Балтійського драматичного театру виступила рекордна кількість дітей – 480. З огляду на таку кількість учасників потрібно було змінити традиційну форму заходу – цього разу на завершення концерту артисти не змогли разом вийти на сцену, бо вона не вмістила б усіх. Під час самого фестивалю традиції сплелися із сучасністю, й усе відбулося на найвищому рівні. Був спів, традиційні та сучасні танці, гра на інструментах, казки.

Фестиваль українських дитячих ансамблів незмінно приваблює до Кошаліна юних виконавців з усієї Польщі. Цього разу виступило понад 30 гуртів та солістів з українських шкіл у Перемишлі та Білому Борі, а також пунктів навчання з Лемборка, Битова, Слупська, Кошаліна, Старґарда, Ольштина, Більська та Ґорлиць.

– У Кошаліні я вже вдруге чи втретє. Тут почуваюся дуже добре й радію, що разом з іншими виконавцями можу підтримувати нашу традицію та культуру. Я справді щасливий, що приїхав до Кошаліна, – розповідає Любомир Гойсак із Ґорлиць, який разом з гуртом «Лемківський перстеник» подолав понад 700 кілометрів. Однак втому компенсує можливістю виступити під час фестивалю. Любомир підкреслює, що на фестивалі відчувається справжня єдність усіх виконавців, а «фестивальні» знайомства тривають роками. Тим часом Вікторія Гойсак, керівниця гурту, наголошує, що така поїздка – це нагорода для дітей, які тяжко працюють протягом усього року, тому кілометри їм не страшні. Фестиваль – це насамперед можливість інтеграції та нагода, щоб діти відчули, що вони не самі, а це дає почуття впевненості.

Чи не в кожному ансамблі виступали діти біженців. Були такі гурти, що складалися лише з дітей, які прибули з України, як хоча б зі Старґарда. У фестивалі взяла участь Аня, яка з мамою приїхала до Кошаліна з Рівного після початку війни. Дівчинка дуже добре адаптувалася на новому місці, однак сумує за Україною. Найбільше вона любить співати, тому зараз виступає в гурті «Первоцвіт», який діє при кошалінському Об'єднанні українців у Польщі, що виступає організатором фестивалю. У Кошаліні працюють ще два молодіжні ансамблі при товаристві «Майстерня» – «Інтонації» та «Мелодія». Вони також брали участь у заході. Усі ці колективи об'єднує співпраця з професійною диригенткою Вікторією Федотовою родом з України.

eprasa.pl 20a547150d

Саме те, що гурти поповнилися дітьми з України, які до цього навчалися в музичних школах, ходили на балет чи на інші художні заняття, або те, що керівниками деяких ансамблів стали професійні хореографи, диригенти чи викладачі з України, піднесло рівень кожного ансамблю. Також буває, що з юними артистами від наймолодшого віку працюють відомі музиканти, як-от із перемиською «Краєчкою», котра часто виступає з капелою Сергія Охрімчука з Києва.

– Професійні музиканти розуміють важливість нашого проєкту, оскільки він справді унікальний – репертуар співочого гурту «Краєчка» зосереджено лише на народних піснях, ми не співаємо авторських переробок, і це дітям до душі. А капела Сергія Охрімчука була створена на потреби «Крайки», старшого співочого гурту, близько 10 років тому, – розповідає керівниця колективу Тетяна Наконечна. Співпраця з професійними музикантами гарантує те, що діти від наймолодших років орієнтуються на найвищі зразки, вбирають справжню естетику та мають можливість співати під найкращий акомпанемент. Крім того, діти теж вивчають народні інструменти.

З огляду на це кожен гурт, який виступив під час цьогорічного фестивалю, представив справді високий виконавський рівень. Ще кілька років тому видно було різницю між колективами, котрі діють при українських школах, порівняно з тими, що працюють у пунктах навчання. Зараз відмінностей майже не помітно, можна лише зауважити особливості в манері виконання, які передають дітям їхні керівники.

Сьогодні ж ті, хто колись виступав на кошалінській сцені, самі готують колективи, в яких беруть участь також їхні діти. Наприклад, Мирослава Булка-Максисько зі Слупська, Дарія Булка-Бзіль з Ольштина та Ярослава Булка-Демкович – три сестри, виступи яких свого часу готував їхній батько. Вони представляли родинний гурт.

– У Кошаліні я вперше виступила, коли мала всього три роки. Хоча нині фестиваль змінився, все одно «Козацький марш» та народні пісні й танці надалі зворушують до сліз. Тому не уявляю, щоб не приїжджати сюди кожного року, – каже Мирослава Булка-Максисько.

Діти сестер самі вирішили, що цього року хочуть співати разом, і так з'явилося нове родинне тріо, в якому беруть участь Люба Демкович із Битова, Микола Бзіль з Ольштина й Орест Максисько зі Слупська.

– Я щаслива, що родина тримається разом і що наші діти самі прийшли з пропозицією, щоб створити родинний гурт. Це показує, що для них традиції, які ми винесли з фестивалів, так само дуже важливі й вони теж хочуть їх продовжувати в Кошаліні, – зазначає Дарія Булка-Бзіль з Ольштина.

Дідусі зі сльозами на очах дивилися виступ онуків і онучок.

– До Кошаліна зі своїми дітьми я приїздив двадцять вісім разів, тому нині мені приємно, що три мої доні є керівницями дитячих колективів, й в усіх музична освіта. Відрадно, що порівняно з часами польської «Солідарності», коли впродовж п'ятнадцяти років найбільш відомими були лише дві пісні «Janek Wiśniewski padł» і «Mury», за два роки війни в Україні я вже нарахував близько сотні пісень, з яких п'ятнадцять знаю на пам'ять. Пісні для мене завжди були близькими, і я тішуся, що такими вони є для моїх дітей. Тішуся, що під час фестивалю можу дивитися на трьох своїх онуків, а за рік сподіваюся їх буде вже шестеро, – розповідає зворушений Роман Булка. Бо фестиваль – це сила традиції. Пісні про війну пролунали й у межах цього фестивалю.

Під час події також відбулося нагородження переможців XXI Загальнопольського художнього конкурсу «Рідні землі дідусів моїми очима». З огляду на значну кількість учасників було неможливо зробити це на сцені. На конкурс було надіслано 111 робіт. ●

eprasa.pl 20a547150d

День української культури в Ґдині

18 червня в Музеї еміграції в Ґдині відбувся День української культури. Захід реалізовано в межах проєкту «Давай познайоМИмося». Ініціатива скерована на інтеграцію та формування позитивного досвіду для багатокультурної спільноти Поморського воєводства. День української культури був завершальним етапом проєкту. У програмі була фотовиставка, майстер-класи, кінопокази. Завершив день концерт української музики, під час якого виступив Гордій Старух, музикант та продюсер зі Львова, відомий тим, що грає на лірі, традиційному українському інструменті. Також відбувся концерт гурту «Рибонька». Це українсько-польський музичний дует із Ґданська, що виконує авторську музику. Вони поєднують меланхолійний звук інді з елементами народної музики, джазу та року.

Мітинг у Ґданську на підтримку України

11 червня в Старому місті біля фонтана Нептуна в Ґданську відбувся мітинг, метою якого було знову привернути увагу до подій в Україні, нагадати, що жорстока війна триває. Про подію повідомляє на своїй фейсбук-сторінці хор «Вирій».

«Замало бути доброю людиною – треба чинити добро! Співчуття, співпереживання, розуміння, допомога – інформаційна, молитовна, фінансова – це дуже важливі речі для боротьби проти ворога, що продовжує безжально нищити українські землі», – написали після мітингу члени хору, які цією подією хотіли привернути увагу до екологічної катастрофи, спричиненої підривом Каховської ГЕС.

Під час зібрання хористи виконали старі твори зі свого репертуару, а також нові та авторські пісні. До учасників події звернулися голова Поморського відділу Об'єднання українців у Польщі Єлизавета Кремінська та Марта Коваль – професорка Ґданського університету. Під час мітингу було зібрано майже 2 тис. злотих. Гроші буде призначено на закупівлю засобів гігієни для постраждалих у Херсонській області. Фонд «Trójmiasto Pomaga» забезпечить, щоб допомога якнайшвидше надійшла до адресатів.

Організаторами події були хор «Вирій» та ґданські діячі ОУП.

Фото з фейсбук-сторінки хору

17 машин швидкої допомоги й 33 палети гуманітарної допомоги

5 червня Фундація «Україна» разом з Маршалківським управлінням Нижньосілезького воєводства відправили з Вроцлава 17 автомобілів швидкої допомоги та вантажівку з 33 палетами гуманітарної допомоги. Це одна з наймасштабніших гуманітарних акцій за участі Фундації.

Зокрема, 9 автомобілів швидкої допомоги поїхало до Дніпра, а 8 машин та вантажівка вирушили до Кропивницького. Вантаж містить ліки, продукти харчування, перев'язувальні матеріали, гігієнічні засоби та інші необхідні речі для постраждалих осіб. Приготування до акції тривало кілька місяців: представники Маршалківського управління Нижньосілезького воєводства закупили та доставили на склад необхідні речі, де працівники та волонтери Фундації «Україна» приймали їх, сортували й готували вантаж до відправлення. Також організатори підготували документацію для митного оформлення всіх автомобілів та гуманітарної допомоги.

Фундація «Україна» щомісяця надсилає гуманітарну допомогу в Україну та опікується понад 130 людьми в притулку для вимушених переселенців у Луцьку. Підтримати акцію «SAVE UKRAINE» та переказати кошти можна на сторінці Фундації (fundacjaukraina.eu).

Фото надано організаторами

VII загальний з'їзд Союзу українців Підляшшя

3 червня в Більську відбувся VII загальний з'їзд Союзу українців Підляшшя (СУП). Про це повідомлено на сайті організації. Його учасники обрали нові керівні органи головної організації, а також обговорили поточний стан справ і перспективи діяльності на майбутнє. Головою СУП на наступну каденцію стала Марія Рижик. Окрім голови, учасники з'їзду обрали головну раду з 15 осіб та контрольну комісію. Було також скликано Головну управу (ГУ), до складу якої ввійшли ті ж особи, які були в ГУ СУП протягом 2019–2023 року. А саме: Андрій Артем'юк – заступник голови, Лука Бадовець – заступник голови, Аґнєшка Тишкевич

eprasa.pl 20a547150d

– скарбник, Людмила Лабович – секретар, Мирослав Степанюк – член ГУ, Мирослав Бужинський – член ГУ.

Фото з сайту Союзу українців Підляшшя

Новий вроцлавський знак вдячності за допомогу Україні

На початку червня колекцію знаменитих вроцлавських гномів поповнила нова статуетка – гном Грифослав, що тримає в руках нагороду для підприємств та мешканців Вроцлава й Нижньої Сілезії, які долучилися до допомоги Україні та українцям. Про це повідомляє міський сайт wroclaw.pl.

«Ця відзнака є символом співпраці між державними та місцевими установами влади, підприємствами та жителями Нижньої Сілезії, які в умовах гуманітарної кризи, спричиненої війною в Україні, надали ефективну допомогу», – ідеться в рішенні журі.

Відкриття статуетки відбулось на початку червня 2023 року. Гостем заходу був колишній посол України в Польщі Андрій Дещиця. «Українці та українки пам'ятатимуть про допомогу, яку отримали від поляків, коли почалася війна. Я вірю, що це послужить нашому примиренню, для якого я працював як посол, бо вірю, що разом ми велика сила. Найбільш яскраво це продемонструвала допомога як гуманітарна, так і військова, яка служить боротьбі за нашу й вашу свободу», – зазначив під час відкриття український дипломат.

Слід додати, що в березні цього року в місті з'явилися також гноми у вигляді волонтера та української біженки з дитиною. Статуетки можна побачити біля головної будівлі вроцлавського залізничного вокзалу.

Українець став почесним доктором Академії спеціальної освіти у Варшаві

Сенат Академії спеціальної освіти імені Марії Ґжеґожевської у Варшаві ухвалив постанову про надання професору Василю Кременю з України звання почесного доктора. Професор Кремень – президент Національної академії педагогічних наук України.

Досягнення кандидата оцінили під час церемонії, яка відбулася 24 травня у Варшаві, професори Франтішек Шлосек (член НАПН України), Стефан Квятковський (колишній ректор Академії), Нелля Ничкало (генеральний секретар НАПН України) та Ян Лащик (колишній ректор Академії).

Усі вони погодилися, що професор Василь Кремень – видатний, високоерудований сучасний філософ і педагог, який вільно використовує та поєднує досягнення різних філософів минулого. Цінність публікацій професора полягає, серед іншого, у тому, що він має надзвичайну здібність черпати здобутки цивілізації та в оригінальний спосіб створювати на цьому підґрунті основи мислення про майбутнє.

Під час церемонії українець передав ректорці Академії спеціальної освіти вишиванку з написом: «Україна і Польща – навіки разом».

Варто зазначити, що професор Василь Кремень є автором академічних і шкільних підручників, понад тисячі наукових трактатів, понад десятка монографій, три з яких видано польською мовою: «Filozofia edukacji», «Filozofia antropocentryzmu w edukacyjnej przestrzeni», «Człowiek wobec wyzwań cywilizacji. Od przeszłości do przyszłości» (співавтор).

Науковець протягом 2000–2005 років очолював тодішнє Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Стефан ЛАШИН

Конкурс «Молоді знавці України»

В Ольштині 2 червня вперше відбувся воєводський конкурс знань про Україну «Молоді знавці України». Організаторами заходу були вчителі української мови Мирослава Четирба-Піщако та Петро Табака.

Співорганізатором події виступив Вармінсько-Мазурський осередок підвищення кваліфікації вчителів, який представляла методистка української мови й директорка української школи в Бартошицях Любомира Тхір. У конкурсі взяло участь 20 дітей з Ґіжицька, Бартошиць, Ольштина, Лідзбарка-Вармінського та Доброго Міста. Захід був скерований до представників нацменшини. Участь дітей з України не була передбачена, щоб уникнути природної різниці з огляду на рівень володіння мовою та знаннями про Україну. Хоч, як зауважують організатори, не бракує випадків, коли саме українські діти з Польщі цікавляться й знають про рідну традицію та культуру більше. Ольштинський конкурс мав на меті дати учням можливість проявити свої здібності в інших, ніж традиційні, заняттях – як-от танець чи спів.

У межах конкурсу учні повинні були відповісти на 35 закритих або відкритих запитань, доповнити речення, підписати малюнок. Тест тривав 60 хвилин. Додатково треба було написати запрошення або оголошення. Одне із запитань стосувалося Юрія Новосільського, рік якого зараз відзначають у Польщі: учні мали назвати церкви на Вармії та Мазурах, пов'язані з митцем. Потрібно було визначити архітектурні пам'ятки Києва й знати про національну символіку, Різдво, Великдень, географію України тощо.

– Діти отримали матеріали для підготовки, але ці теми ми також вивчали на уроках, – зазначив Петро Табака, одночасно зауважуючи, що запитання не були занадто складні.

– Ми чекаємо на вас за рік, а особливо на учасників категорії «4–6 класи». Тому не говорю до побачення, а до зустрічі, – сказала Мирослава Четирба-Піщако під час церемонії вручення нагород. У майбутньому конкурс планують розширити й на учнів, які приїхали з України. Захід також цінний для вчителів, оскільки участь у ньому зараховується до діяльності з підвищення кваліфікації.

Переможцями конкурсу стали: I місце – Софія Чепіль, II місце – Олівер Бакаляр, III місце – Ігор Коженєвський (4–6 класи); I місце – Міколай Булковський, II місце – Якуб Фаранчук, III місце – Ксеня Бас (міжшкільні пункти навчання); I місце – Марцеліна Завадська, II місце – Ксеня Тацин, III – Якуб Борковський (початкова школа).

Григорій СПОДАРИК

Фото – Збіґнєв Піщако

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 20a547150d

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

Початок тривалого наступу

Збройні сили України ведуть активні дії по всій лінії фронту і наступають на кількох напрямках. Наразі, однак, можна говорити про початковий етап українського наступу, який не вийшов на основну лінію російської оборони. За словами експертів, перші два тижні наступу – це тактичні бої, які покликані знайти слабкі місця в обороні росіян. Україна задіяла лише певний відсоток своїх сил, отже, головний удар ще попереду. При цьому місце основного наступу залишається в таємниці. Треба розуміти, що український наступ може тривати навіть кілька місяців.

У неділю вранці, 18 червня, у селі Риково Херсонської області, що перебуває під російською окупацією, стався бунт, здетонував склад БК росіян. Знищення російського матеріально-технічного забезпечення, розташованого у тилу південного фронту, є одним із елементів українського наступу.

Напередодні заступник міністра оборони України Володимир Гаврилов заявив, що Збройні сили України (ЗСУ) перехоплюють ініціативу на фронті, однак для нарощення інтенсивності потрібна зброя дальністю до 200 кілометрів.

«Усі наші військові плани реалізуються відповідно до оцінок. Головне в сучасній війні – це володіння обстановкою, щоб знати положення противника, а також мати можливості завдавати високоточних ударів на далекі відстані. Тобто мати зброю, яка здатна уражати противника на дальності до 200 кілометрів», – зазначив заступник міністра .

12 червня заступниця міністра оборони Ганна Маляр повідомила про визволення семи сіл на півдні України у донецькому та таврійському операційних районах. Наступними днями офіційна інформація про звільнення інших міст не надходила, однак лунали повідомлення про те, що росія підтягує резерви і намагається контратакувати. 17 червня російські телеканали поінформували про вхід українців до П'ятихаток на південь від Запоріжжя, а також про бої, які там тривають. Однак станом на неділю, 18 червня, офіційних підтверджень цього з української сторони не було. Тому оцінити реальну ситуацію на фронті складно.

Плани люблять тишу

Увечері 4 червня міноборони рф заявило про початок українського «масштабного наступу». За даними москви, українські сили чисельністю вісім бригад намагалися прорвати лінію російської оборони «на найбільш вразливій ділянці фронту». російська сторона заявила, що українські війська не змогли пробити оборону рф і зазнали великих втрат. Але, звісно, російські офіційні комюніке важко вважати надійним джерелом інформації.

В інтерв'ю, опублікованому того ж дня в італійській газеті Corrieredella Sera, секретар Ради безпеки Олексій Данілов заявив, що стратегія України незмінна і її мета – повернути окуповані території. Тактика, навпаки, постійно коригується. Данілов також сказав, що військово-політичне керівництво «спокійно вирішує, що робити», і підтвердив слова Зеленського про те, що ЗСУ готові до контрнаступу.

10 червня Володимир Зеленський після зустрічі з прем'єр-міністром Канади Джастіном Трюдо підтвердив, що Збройні сили України проводять контрнаступальні дії.

– Я щодня на зв'язку з нашими командувачами різних напрямків – Сирським, Тарнавським, Москальовим, Наєвим, Залужним. Усі зараз налаштовані позитивно. Так путіну й передайте... З моєї точки зору, контрнаступальні оборонні дії проходять в Україні. На якій стадії – я не буду говорити детально. І вважаю, що ми будемо це відчувати, – висловився Зеленський на прес-конференції.

Напередодні президент росії владімір путін заявив, що український контрнаступ почався, проте українські війська не досягли поставлених цілей на жодній ділянці фронту. Через тиждень путін повторив те саме, цього разу під час зустрічі з делегацією африканських лідерів.

Бахмут залишається центром бойових дій на сході

З середини травня, після втрати Бахмута, українські війська у цьому районі намагаються вклинитись у російські позиції на південь і північ від міста. За словами військових, які воюють під Бахмутом, незважаючи на опір росіян, продовжується «повільний рух вперед».

Тривають запеклі бої за Мар'їнку, що під Донецьком. У червні росіяни не досягли там успіху, однак українські сили досі захищають західну частину міста, а точніше його руїни. російська армія не може захопити їх від 24 лютого минулого року, незважаючи на постійні атаки. Подібна ситуація навколо Авдіївки, важливого промислового центру, також розташованого неподалік Донецька. росіяни упродовж багатьох місяців атакували місто, однак їхні спроби безуспішні. Також тривають активні бої навколо Кремінної Луганської області.

За даними Міноборони, епіцентр бойових дій на сході залишається навколо Бахмута.

Про успіхи під Бахмутом 5 червня зазначив президент Володимир Зеленський.

«Я вдячний кожному нашому воїну, усім нашим захисникам і захисницям, які дали за цей день саме ті новини, яких ми очікуємо. Бахмутський напрямок – молодці, воїни!» – сказав президент.

Відтоді, судячи з інформації, яка надходить з цього регіону, зрозуміло, що українські війська досягають там тактичних успіхів, однак попереду «багато роботи», оскільки росіяни чинять упертий опір.

Прорив російської лінії на півдні

«Таврійський напрямок. Активна робота Сил оборони триває. Є успіхи та просування наших сил», – написав

eprasa.pl 20a547150d

у телеграм-каналі в суботу, 17 червня, командувач оперативно-стратегічного угруповання військ «Таврія» Олександр Тарнавський.

На початку червня почала надходити інформація про українські атаки на півдні Донецької та в Запорізькій області. Згідно з інформацією у російських соцмережах, часом навіть панічною, українські війська мали контратакувати на захід від Вугледара. Про це у своєму телеграм-каналі підтвердив командир батальйону «Схід» Олександр Ходаковський, який у 2014 році зрадив Україну та приєднався до російських бойовиків. У той же час в українських соцмережах з'явилася обережна інформація про бої у цьому районі.

«На інших ділянках цього напрямку теж незначний прогрес. Основні битви ще попереду», – написав у своєму телеграм-каналі блогер і волонтер Богдан Мірошников.

У четвер, 8 червня, заступниця міністра оборони Ганна Маляр повідомила, що російська армія «веде активну оборону» в районі міста Оріхів, бої також ведуться на захід від Вугледара у районі села Велика Новосілка.

Того ж дня міністр оборони рф Сергій Шойгу заявив, що російські війська відбили масштабну нічну атаку українських військ на південь від Запоріжжя. А російські соцмережі та пропагандистські ЗМІ поширили фотографії знищеної української техніки як ілюстрацію невдач української армії. На знімках можна побачити танк «Леопард-2» і БМП «Бредлі». Однак оприлюднене через кілька днів українське відео бою свідчить, що західна техніка виконала свою роботу, врятувавши життя українських військових. Авжеж, втрати техніки під час бою, особливо якщо мова йде про наступальні дії, неминучі.

Упродовж двох тижнів активних дій на півдні України було звільнено кілька міст, однак бойові дії велися на «початковій» лінії оборони росіян. За нею проходять щонайменше дві основні лінії оборони з мінними полями та укріпленнями – так звана лінія Суровікіна.

Українські та західні експерти вважають, що наразі операції носять обмежений тактичний характер і ведеться бойова розвідка з метою виявлення слабких місць у російському захисті, які б дозволили розгорнути більші сили. 15 червня агентство Reuters повідомило, що, за даними західних експертів, Україна наразі задіяла 3 із 12 підготовлених для наступу на півдні бригад ЗСУ. Крім того, МВС за останні місяці підготувало 8 десантно-штурмових бригад чисельністю 40 тисяч бійців.

Проте українське командування, мабуть, діє обережно, щоб уникнути великих втрат. А крім укріплень, мінних полів і російської артилерії, росія має ще й перевагу в повітрі. Минулого тижня українським військовим вдалося збити чотири російські вертольоти. Поки невідомо, чи означає це прорив у боротьбі з російською авіацією на передовій. Як пише українське видання «Defense Express», якби цей здобуток можна було перетворити на системний, це підвищило б можливості сухопутних військ під час руху вперед.

Ще одним важливим елементом, який супроводжує український наступ, є атаки на російську логістику, не лише за допомогою вже відомих ракетних комплексів HIMARS, які мають радіус дії до 80 км. З середини травня Україна також використовує з цією метою крилаті ракети Storm Shadow зі значно більшою дальністю.

Підрив ГЕС не вплине на військові плани України

У ніч на 6 червня російські війська підірвали Каховську ГЕС. Руйнування дамби призвело до стрімкого підйому рівня води у Новій Каховці та затоплення ряду сіл.

«Створена російськими терористами катастрофа на Каховській ГЕС не зупинить Україну й українців. Ми все одно звільнимо всю нашу землю», – повідомив Зеленський в опублікованому відеозверненні увечері того дня.

За словами радника глави Офісу президента України Михайла Подоляка, росія зруйнувала дамбу, щоб «створити перешкоди Збройним силам України», які здійснюють наступ.

11 червня Міноборони України повідомило про перекидання російських військ з Херсонської області до Запорізької та Донецької областей для посилення власної оборони, а власне там українська армія веде активні наступальні дії.

«Враховуючи власні втрати та обмеженість у резервах, тим самим розуміючи нездатність стримати український наступ на різних напрямках, командування російських окупаційних військ вирішило „звузити" можливу географію активних дій ЗСУ», – написала у телеграм-каналі заступниця міністра Ганна Маляр.

ЗСУ уважно стежить за передислокацією російських військ і залученням нових територій у зону бойових дій, адже така інформація може допомогти у подальшому плануванні операції.

Довга кампанія

Українські військові та експерти закликають українців запастися терпінням у питаннях контрнаступу і підготуватися до різної, в тому числі важкої та болючої інформації з фронту. Кампанія може тривати до кількох місяців. Українська армія діє без елементу несподіванки, як це було у вересні минулого року, коли вона наступала на Харківщині.

росіяни багато місяців зміцнювали оборону на півдні України. Цей напрямок атаки часто фігурував у різних аналізах як найбільш ймовірний. Вихід української армії на узбережжя Азовського моря розколов би російську оборону і заблокував сухопутний коридор до Криму.

Відсутність несподіванки призводить до того, що південний контрнаступ ЗСУ є надзвичайно складним і повинен прорвати кілька рубежів оборони на цьому шляху. Однак українське командування вже має досвід ведення наступальних операцій у дуже складних умовах, які увінчалися успіхом. Наприкінці серпня минулого року українські війська здійснили контрудар на Херсонщині та на півдні Миколаївської області. Опір росіян був дуже сильним і на початковому етапі кампанії українці зазнали великих втрат. Однак систематичне знищення російської матеріально-технічної бази артилерією та ракетами, а також атаки на оборонні позиції не дали росіянам можливості витримати тиск. У листопаді українським військовим вдалося відвоювати правобережну частину Херсонщини.

Отже, визначити тривалість нинішньої кампанії майже неможливо, однак українські воїни нагадують українцям, щоб вони пам'ятали, якою ціною триває визволення української землі. ●

eprasa.pl 20a547150d

ІНТЕРВ'Ю

Наталія ПАСІЧНИК
Фото з архіву героя статті

Юрій Судин – відповідальний за збереження пам'яті

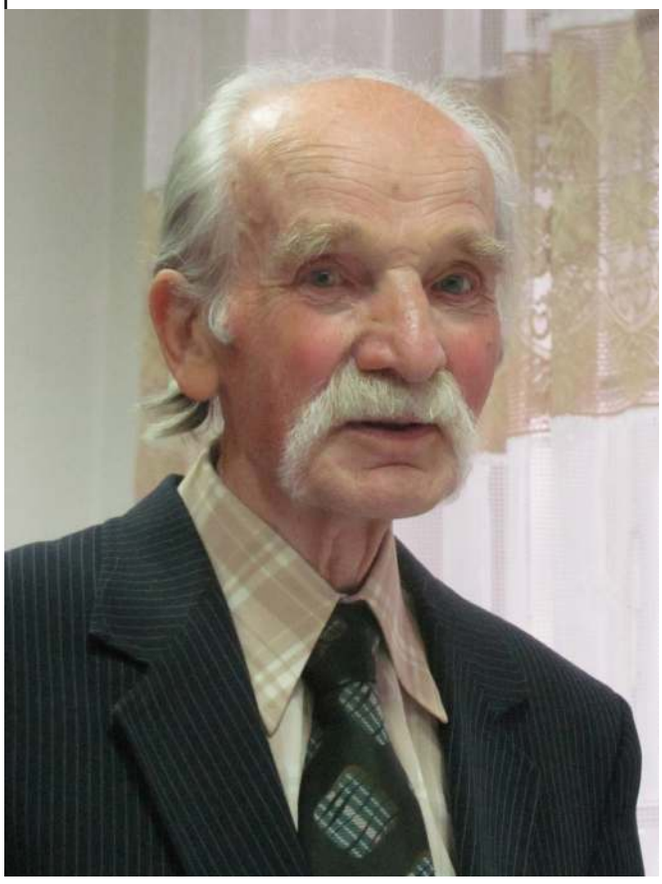

28 квітня виповнилося 90 років від дня народження Юрія Судина, одного з найактивніших членів товариства «Любачівщина», багатолітнього члена його ради, який був біля початків створення цієї організації, видавця й автора чималої кількості видань з історії рідного краю – Закерзоння. Окрім того, кандидата технічних наук, викладача Української академії друкарства з понад сорокарічним досвідом, автора наукових статей та інших публікацій, учителя інженерів-механіків, котрі зараз працюють в Україні. Зрештою, батька чотирьох дітей. Двоє його синів теж стали науковцями й викладачами, перейнявши частину батькової духовної та інтелектуальної спадщини.

У цьому інтерв'ю, яке дав «Нашому слову» його старший син Андрій, йтиметься переважно про Юрія Судина як вихідця з Любачівщини. Останні роки свого життя він присвятив саме цій громадській діяльності, яку нині тепло згадує більшість земляків, котрі знали його завдяки роботі в товаристві чи через публікації, зокрема у «Віснику Любачівщини» й «Наш край Любачівщина». Він писав їх, щоб відновити пам'ять й історичну справедливість щодо сотень тисяч тих, кого в середині 40-х років минулого століття викинули зі своїх домівок та товарними вагонами відправили жити в радянські колгоспи й радгоспи – від Західної України до Сибіру.

– Андрію, ваш батько, як я знаю, був серед тих, хто від початку брав участь у діяльності товариства «Любачівщина», майже постійно був членом його ради, якийсь час – заступником голови, а ще працював над організацією видавничої діяльності товариства, якій віддавався найбільше. Знаю, що він був вихідцем із Любачівщини, народився в селі Новий Люблинець і був виселений зі своєю родиною малим, одинадцятилітнім хлопцем. Скажіть, що, на вашу думку, спонукало його до такої активної роботи? Чому за стільки років після життя вже в нових умовах, бувши досить зрілою людиною, він так перейнявся спогадами про переселенців, про те давнє, що, здавалося б, уже минуло? Це спогади дитинства? Це жаль за втраченим? Намагання щось повернути? Чи ділився він з вами своїми думками?

– Знаєте, насправді нам не довелося дуже багато говорити на ці теми, бо, коли настали часи вільної розмови про минуле, тобто моїм батькам не треба було оглядатися на владу й щось замовчувати перед нами, дітьми, ми вже жили окремо. Але склалося так, що я став літературним редактором більшості публікацій, які він готував у товаристві та для товариства, для земляків, тому замість розмов багато читав – спогади, які він збирав, і його спогади теж. До того ж уже деякі попередні мої знання про родину не вимагали багато запитань. Окремі картинки, згадки поволі доповнювали загальну картину. Хоча, як без розмов батька й сина?

Коли їх змусили виїхати, то його мами вже не було: померла, коли тато мав два роки. Його, по суті, виховувала старша сестра. Тому тоді виїхали його батько (мій дід), татова бабця й старша сестра. Знаю, що бабця померла в дорозі, похована десь у полі неподалік прикордонної Медики. Уперше тато розповів це безвідносно до чогось, коли я був семилітнім і ми вперше їхали відвідати в Польщі його старшого брата Дмитра, який на той час зі своєю родиною жив у селі Скалін Щецінського воєводства.

Так, тато прожив ціле життя тут, в Україні, маючи лише згадки про дитинство в Люблинці, але можу твердо сказати, що не ностальгія за минулими часами, за землею чи батьківською хатою змушували його так активно працювати в архівах, листуватися з земляками в Польщі й далі – аж до США та Австралії. Тут було інше. Може, те, що зараз єднає не тільки тих, хто ще пам'ятає ті часи, а і їхніх дітей. Ми народжені вже тут, але нас також хвилює пам'ять батьків.

eprasa.pl 20a547150d

– Ви маєте на увазі силу земляцтва, тяжіння до рідної малої батьківщини?

– Якщо говорити про батька, то це скоріше відповідальність за збереження пам'яті. І не тільки для того, щоб ушанувати загиблих, поновити старі пам'ятки, відновити цвинтарі. Ним рухав біль від завданих важких ран тисячам земляків. І за свого батька, який міг мати іншу долю, і за сестру, і за брата теж. Зрештою, його й нашої родини торкнулося не тільки переселення, пов'язане з угодою щодо так званої лінії Керзона, але також з операцією «Вісла». Коли батько з моїм дідом і сестрою опинилися в Тернопільській області, старший татів брат був «у лісі», ще неповнолітнім хлопцем пішов брати участь у захисті рідних земель. Тому врешті опинився далеко від рідної хати, аж у теперішньому Щецінському воєводстві. Пережив тортури (про які тепер уже є документальне підтвердження), потім – тюремне ув'язнення, чудом уникнув смертної кари, присудженої несправедливо.

Татові дуже боліло все, що стосується несправедливості, чиненої тоді щодо українців, часто не зафіксованої в наукових дослідженнях, інших публікаціях. Він бачив, що польські дослідники постійно шукають, доповнюють відомості «зі свого бачення», але мало хто з наших істориків намагається по-справжньому повно відтворити все з боку постраждалих українців. Насамперед звідси походило його прагнення дати слово людям, яких переслідували в себе на батьківщині, а потім переселили. Саме через це повстали спочатку «Вісник Любачівщини», а потім «Наш край Любачівщина», редактором яких він був. А також це спонукало його витягати з архівів те, що показувало всі, без винятку, факти тих страшних подій. Наприклад, саме цьому була присвячена його книжка, котру уклав із молодшим сином Данилом, – «Закерзоння 1939–1947. Хроніка подій». Тут нема послідовної розповіді, оповідок, аналізу. Проте крок за кроком представлено з можливих джерел те, що відбувалося мало не щодня на тих землях, – від урядових ухвал до зафіксованих у документах і «акціях» дій проти українських сіл, боїв підрозділів УПА. Це не однобока історія, вона демонструє часто дії обох сторін, за якими можна прослідкувати й причинно-наслідкові зв'язки.

Він із колегами з товариств «Надсяння», «Любачівщина», «Холмщина» їздив свого часу до Верховної Ради, щоб виголосити спільне бачення всіх проблем. Мав там слово. Як знаю, саме той біль був найбільшим – з часом, затираючи пам'ять, нас знову перетворюють на винних і проголошують злочинцями, хоча примирення щонайменше має бути обопільним, а не однобічним каяттям.

Але, так, якщо говорити про його рідні землі, з яких походив, йому дуже хотілося відновити історію свого краю. Узагалі він цікавився історією та багато читав. Був, звичайно, не професіоналом, але як науковець (нехай у галузі технічних наук) і викладач розумів значення документального підтвердження фактів, тому шукав усе в архівах, а також збирав свідчення земляків. До «Вісника Любачівщини» й «Наш край Любачівщина» дописувало дуже багато очевидців. Спілкувався з ними, записував оповіді, інколи дискутував. Зрештою, у тих виданнях було описано історії мало не кожного села Любачівщини від прадавніх часів до часів переселення, коли десятками й сотнями вбивали людей, коли горіли хати. До речі, мало не кожна історія починалася з дуже подібних слів: віддавна в тих селах усі жили мирно й спокійно та не було чвар між поляками й українцями чи євреями.

Історії церков, історії шкіл, біографії видатних земляків – священників, письменників, політиків, інженерів, лікарів, учителів. Там були переліки загиблих у ті роки – чи у воєнних, чи партизанських діях, чи від рук нападників. Між іншим, не раз бачив, як з інтересом вивчали ці видання люди, які хотіли згадати все про своє село, свою родину, може, і доповнити потім ту історію. Гадаю, і зараз у багатьох родинах перегортають сторінки тих журналів.

Він постійно намагався видавати твори земляків, збірки оповідань, віршів, повістей. Наприклад, книжку віршів поетів-закерзонців «Політ на зраненім крилі». Сам пробував писати й оповідання (як у збірці «Геройство і зрада»), і вірші.

Хоча найбільше його згадують за «Вісник Любачівщини» і «Наш край Любачівщина». Не пригадаю вже точно, скільки він редагував номерів «Вісника», здається – понад десять, а «Нашого краю» – 13. Величезна кількість статей, спогадів, віршів, оповідань, історичних хронік. Чимало різних авторів. Зрештою, і сама хроніка товариства «Любачівщина» там є, бо в кожному номері були «Вісті з товариства».

Знаєте, я лише зараз розумію, скільки він усього зробив. Поволі, не завжди легко, але вперто й наполегливо, незважаючи на різні життєві обставини. Не даремно його нагородили відзнакою Львівської мерії «100 років ЗУНР».

– А вам батько розповідав про своє дитинство там? Про ті давні враження? Щось вам передавалося від того?

– Звичайно ж. Я не раз бував із ним на тих землях, у тих поїздках, що їх організовувало щороку на Спаса товариство. Мені було дуже цікаво. Пробував відчути босими ногами ту землю і не раз згадувану ним річку Вирову. Уявляв собі, розглядаючи ті поля, як він біг із сестрою крізь високі трави в ліс, рятуючись від куль, як купався в тій річці, як ходив із батьком чи сестрою до церкви. Там, в обох Люблинцях, були церкви, які залишилися й зараз. Важко мені було повірити в те, що колись на цих землях відбувалося таке страшне.

А тато їздив туди щороку, щоб разом з усіма відновлювати могили на цвинтарях (зокрема, й своєї мами), брати участь у Службах Божих, розшукувати відомості. Фотографував, записував дати на могилах, подавав запити у відповідні служби. Навіть свою дату народження він дізнався завдяки такому запиту, бо в радянському паспорті її записали навмання. А ми вдома святкували завжди той день народження на Юрія.

– То ви побували на подвір'ї, де бігав колись малим ваш тато? Чи, може, побували в тій хаті?

– Не зовсім. Лише побачив. Там уже інші господарі. І хата, як казав батько, уже перебудована, але ж усе можна собі уявити, згадуючи старі фотографії зі збережених альбомів. Важко лише зрозуміти, як можна було завдати стільки болю людям, які там жили. Вони ще досі відчувають тривогу в душах. І ті, які там живуть, і ті, які туди приїжджають.

10.

eprasa.pl 20a547150d

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Пам'яті українських воїнів, що спочили на цвинтарі в Перемишлі

– Бахмут мав лише на 10 тисяч жителів більше, ніж Перемишль. Дамба в Новій Каховці цілком може бути дамбою в Солині. Пам'ятаймо про це завжди. І переконуймо ще непереконаних, що варто підтримувати Україну, бо це в прямих інтересах польської держави та всіх її мешканців, – говорив Ігор Горків, голова Перемиського відділу ОУП, під час відзначень на Українському військовому кладовищі воїнів Української Народної Республіки в Перемишлі (відомий як Пикулицький цвинтар).

Урочисту панахиду, що відбулася 11 червня, очолив перемисько-варшавський митрополит УГКЦ Євген Попович разом з єпископом-сеньйором Петром Криком та архієпископом Ігорем Ісиченком з України.

Нагадаємо, що у 1990 році було відновлено довоєнну традицію процесій, що прямували центральними вулицями Перемишля до цвинтаря. Протягом останніх років, з огляду на коронавірус, подія відбувалася без урочистої багатолюдної ходи за участі військового оркестру та делегацій з України. Минулого року гості з України не приїхали через повномасштабну війну в країні. Цього року теж не було ходи містом. Військовий оркестр Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного зі Львова та інші гості через складнощі на кордоні змогли приїхати лише на цвинтар.

Продовження з 8-9 сторінок

До речі, от тепер, у ці страшні часи, інколи пробую порівняти те, що відбувалося тоді, із тим, що відбувається тепер. Коли українці змушені шукати прихистку, зокрема вже в Польщі. Зараз і вони певною мірою можуть зрозуміти долю людей, яких вивозили в 40-х. Хай і причини інші, але обставини подібні. Теж росія – головний ініціатор і провокатор, розбурхувач злості й ненависті. Розсварити людей за національністю, релігійною приналежністю. Це вони вміють віддавна.

– Свого часу в некролозі ви зазначили, що батько не встиг підготувати до видання книжку «Українсько-польська Любачівщина: історія забутого миру, незабутої війни й незагоєні болі втрат». Про що ця книга, і чи є шанси на її публікацію?

– Так, це вже були ті роки, коли батькові було все важче і важче. І коли коронавірус остаточно його підкосив – один раз, другий. Він, як завжди, віддав мені рукопис для підготовки, і я уклав його так, як бачив. Хоча залишилися для узгодження списки літературних джерел і покажчики. Він готував цю книжку, щоб показати те, про що я тут казав, – якою була Любачівщина до війни, якою її зробила війна і якою тепер роблять ті, хто про це пише. Він обурювався, що події представлено однобоко, та хотів, може, навіть не стільки утвердити щось своє, скільки закликати тих, кого вважав професіоналами, не зупинятися й таки відновлювати справедливість. Він знав, що примирення мусить настати, але воно має бути обопільним, а вибачення – взаємними.

Але щодо видання, то в ці складні часи мені важко уявити таку можливість. Тато завжди все намагався робити частково своїм коштом, а частково залучав жертводавців. Його підтримувало чимало людей. Але зараз навіть із цим велика біда, тобто невідомо щодо коштів, а також те, що відбувається зараз: змінюються погляди, змінюється ставлення. Знаю, що багато чого може бути знову розбурхане, і навіть далі продовжуються ці «бандерівські» штампи без історичних контекстуальних оцінок, без відстороненого аналізу. Їх побудовано лише на емоційних пропагандистських конструкціях, наявних в росії і давно існуючих у Польщі, щоб знову налаштовувати країни вороже одна до одної. Мені теж, як і батькові, хочеться справедливого примирення, збереження пам'яті про всіх загиблих. І до того ж я тепер радію, що перебуваю в країні, яка дивиться в бік росії з боку Європи, а не так, як було в моїй молодості – з росії в бік Європи.

І все ж, якщо говорити про історію Любачівщини, як її вибудовував у книжці батько, думаю, що вона була б корисною. І зупиняє мене зараз лиш те, що я непевен, чи зможу відтворити всі ті наукові обґрунтування, більшість з яких пішли разом із батьком. ●

eprasa.pl 20a547150d

Під час панахиди митрополит УГКЦ, говорячи про похованих на Пикулицькому цвинтарі, згадав і про сьогоднішніх захисників, які полягли за Україну.

– В Україні триває нова війна, яка забирає життя не десятків, сотень, а тисяч і навіть десятків тисяч сучасних героїв України – чоловіків, жінок, дітей, літніх людей. Тому сьогодні ми згадуємо всіх загиблих під час російської навали разом із тими, хто тут похований, – говорив архієпископ Євген Попович, який нагадав, що сьогодні вся Україна всіяна могилами з хрестами й синьо-жовтими прапорами. – У могилах спочивають наші ровесники, які мали свої плани, мрії та думали про своє майбутнє. Вони віддали життя за нас.

Після молитви виступив представник генерального консула України в Любліні, консул Василь Йордан. Дипломат сказав, що як і борцям УНР, українцям зараз, схоже, теж лишається тільки один вихід – боротьба.

– Нічого не змінилося. Ми надалі в стані війни. Ми мучимося, нас мучать, тероризують. Останнього разу навіть тварини відчули на собі, чим є російський фашизм. Нещасні звірята тікали, були поглинуті водою, – сказав Василь Йордан.

Дипломат, говорячи про війну в Україні, також подякував її союзникам за допомогу.

– Не завжди її помітно, але вона відчувається, – наголосив консул.

Про підтримку України з боку союзників говорив теж Святослав Шеремета, представник Львівської обласної ради (ЛОР), який очолює Державну міжвідомчу комісію в справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій.

– Ми дуже дякуємо за допомогу, яку польська держава надає у форматі Європейського Союзу, форматі НАТО, у форматі коаліції танків, коли голос Варшави був визначним для того, щоб Україна отримала танки. Ми дуже дякуємо, що в коаліції літаків для того, щоб нам передали літаки F16, також був дуже суттєвий голос наших союзників, – зазначив Святослав Шеремета. Львів'янин одночасно повідомив, що днями у Львові між учнями кадетських шкіл зі Львова, Вроцлава та Каунаса був підписаний договір про співпрацю.

– Це договір про тісну співпрацю. Ідеться про «молодий» аналог українсько-польсько-литовського батальйону, який уже є (у Любліні – прим. ред.). Це такі події, що є визначальними для майбутнього не тільки наших держав, але цілої Європи та цілого світу, – підкреслив представник ЛОР.

Святослав Шеремета разом з Василем Йорданом нагородили почесною відзнакою Львівської обласної ради о. митрата Богдана Степана, пароха греко-католицької парафії в Перемишлі.

Під час урочистості виступив і голова Перемиського відділу ОУП, котрий подякував українцям й особливо полякам, які прийшли на цвинтар.

– Ми хочемо подякувати вам за постійну присутність, розуміння і за те, що в такому колі людей нам не доводиться пояснювати, що треба підтримувати Україну військово, – звернувся до представників самоврядування Ігор Горків. Діяч Об'єднання зауважив, що підтримка України – це підтримка власної безпеки для всіх у Польщі.

Як і в минулі роки, на Пикулицькому цвинтарі не було жодного представника міської ради Перемишля та мера міста, хоча, як повідомляють організатори, кожному надіслали персональні запрошення. На жаль, не було й ніколи не буде вже дослідника українського визвольного руху 1918–1921 років, історика, д-ра Олександра Колянчука. Українець, який кожного року відвідував церемонію, помер на початку травня.

Головним організатором події виступила греко-католицька парафія св. Івана Хрестителя у співпраці з Об'єднанням українців у Польщі, відділ у Перемишлі. Панахиду відспівав катедральний хор УГКЦ у Перемишлі під диригуванням Ярослава Вуйціка.

***

Традиційно делегації поклали квіти до могили. Серед них були, зокрема, представники Спілки українців – «Пам'ять і спадщина», український дипломат Василь Йордан та представник почесного консула України в Перемишлі Роман Баран, уповноважена підкарпатського воєводи в справах національних й етнічних меншин Малґожата Майка-Онишкевич, представник підкарпатського воєводи Ян Солек, представниця перемиського старости Аґнєшка Циновська-Порада, члени парафіяльної ради УГКЦ у Перемишлі, делегація української школи ім. Маркіяна Шашкевича в Перемишлі на чолі з директором Петром Піпкою, члени Перемиського та Сяноцького відділів ОУП, делегація руху «Obywatele RP» з Перемишля, товариства «Фольковіско» з Ґорайця, делегація Пласту – Української скаутської організації в Польщі. До покладання квітів долучилися гості з України – представники Львівської військової адміністрації та депутати Львівської обласної ради, делегація товариств «Надсяння» з Дрогобича, Самбора та Львова, товариство «Холмщина», «Устрики», «Любачівщина», «Лемківщина» та інші гості. ●

eprasa.pl 20a547150d

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

Українська школа в Ґурові-Ілавецькому

День відкритих дверей

Нещодавно в українській школі в Ґурові-Ілавецькому відбувся День відкритих дверей. Майбутні першокласники та їхні батьки дізналися про освітню пропозицію, умови навчання та можливості для розвитку талантів. Гості також узяли участь в інтеграційних заняттях.

У межах заходу відбувся Міжнародний день культур та презентація творчості шкільних колективів, зокрема ансамблю «Думка». Присутніх привітала директорка школи Марія Ольга Сич:

– Завжди раді учасникам такого заходу, бо це доказ зацікавлення школою.

За її словами, перший клас початкової школи вже майже укомплектований, а набір до ліцею завершиться в кінці шкільного року. Школа відкрита для громадян України, але серед пріоритетів – навчання та виховання наступних поколінь української меншини. Для цього й був створений цей навчальний заклад.

– Найкращою візитівкою є наші учні та випускники, які переважно добре говорять про школу й заохочують інших, – зазначила директорка. Особливим успіхом вона вважає створення в школі умов, які дають можливість навіть слабшим учням успішно складати екзамени й потім вступати у вищі навчальні заклади.

– Своїм учням ми присвячуємо набагато більше часу й уваги, ніж в інших школах. Паралельно дбаємо, щоб здібніші учні мали також умови для широкого розвитку, – підсумовує Марія Ольга Сич.

З нагоди Дня відкритих дверей з учнями провела заняття шкільна педагогиня Лідія Максимік. Пропоновані вправи стосувалися вміння бути в одній команді та навчали співпраці в групі.

– Я помітила, що саме це, останнє, виходило в них неймовірно вдало, – зауважила педагогиня. На основі перших вражень вона помітила, що молодь – комунікабельна й відкрита. Це виявлялося, зокрема, у тому, що учасники легко йшли на контакт з теперішніми учнями, цікавилися й ставили запитання.

Гості відвідали й кабінет хімії, де учні під наглядом учителя Мирослава Сокола показали експерименти. На його думку, хімію, як і математику, можна вважати «королевою наук».

– Майже все, що нас оточує, в якийсь спосіб пов'язано з хімією, – відзначає вчитель і рекомендує майбутнім учням цікавитися цим непростим, але важливим предметом. Він зауважує також, що випускники, наприклад, філософського факультету в сучасному світі можуть мати проблеми з працевлаштуванням. Цього не повинно відбутися у випадку хіміків, хоча б тому, що зараз людство постійно шукає нових засобів виробництва енергії.

На День відкритих дверей у Ґурові-Ілавецькому прийшла втретє Боґуслава Табака, яка раніше привозила сюди двох синів, а тепер – дочку Вікторію.

– Діти самі вибирають цю школу, хоча як випускниця я часто про неї розповідаю. Також від наймолодших років я забирала їх на різні українські заходи, – пояснює вона вибір дітей. Її сини не подавали заяв до інших шкіл, просто одразу знали, що хочуть тут навчатися. Маму радує вибір цієї освітньої стежки, яка дає можливість зберігати рідну українську ідентичність.

– Сини в ансамблі «Думка» вивчають наші народні танці, але й у межах програми «Еразмус» пізнають світ, – радіє такому поєднанню Боґуслава Табака. Крім уже названих переваг, велике значення має безпека, яку гарантує школа. Також навчальний заклад пропонує широку програму позаурочних занять, участь у конкурсах і виїздах та самостійність, якій сприяє життя в гуртожитку. Дочка Вікторія до всього приглядається із зацікавленням, хоч багато вже знає з розповідей мами та братів.

– Школа має таку атмосферу, що просто хочеться в ній бути, – коротко підсумовує свої плани. Щоправда, розглядає ще один варіант, але у вересні як першокласниця переступить поріг радше цієї школи.

eprasa.pl 20a547150d

Степан МІГУС

Львівсько-ольштинський форум: місце України в Європі

18–19 травня 2023 року в онлайн-форматі відбувся VIII Українсько-польський науковий форум на тему «Новий порядок денний для Європи та Європейського Союзу: причини – напрями – пріоритетні цілі». Захід організували спільно Національний університет «Львівська політехніка» та Вармінсько-Мазурський університет в Ольштині. Для участі у форумі, разом з учасниками урочистого відкриття, зареєструвалося 118 осіб – 59 учасників із Польщі та стільки ж з України, серед них майже 10 відсотків – це студенти з обох країн. Доповідачі представляли близько 40 освітньо-наукових осередків двох держав – 21 з України та 15 із Польщі. Крім цього, доповіді й дискусії прослухало близько сотні слухачів.

Організацією наукового заходу, який через війну відбувся в онлайн-форматі, традиційно займалися професорка Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині, голова комісії міжнародного співробітництва сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства Тереса Астрамович-Лейк та директорка Інституту гуманітарних і соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка», професорка Ярина Турчин, які ініціювали співпрацю ольштинського й львівського університетів, а також проведення форуму.

Першого дня до урочистого відкриття заходу долучилася низка науковців, політиків, представників органів самоврядування. Серед гостей були, зокрема, проректорка з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків Національного університету «Львівська політехніка», професорка Наталія Чухрай; проректор із міжнародної співпраці Вармінсько-Мазурського університету, професор Павел Вельгош; керівник Консульства України в Ґданську Олександр Плодистий, віцемаршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Мирон Сич, голова сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства Бернадета Гордеюк, голова Ольштинського відділу Об'єднання українців у Польщі Степан Мігус та інші. Учасники відкриття, звернувшись до присутніх із вітальним словом, згадували досягнення й напрацювання попередніх семи наукових форумів та інші здобутки, що стали логічним продовженням цих міжнародних наукових заходів. Вони теж висловили сподівання, що наступний форум, який відбудеться за неповних два роки, буде не лише у форматі безпосередніх зустрічей, але й у мирній та вільній Україні.

Першого дня роботи форуму відбулися два круглих столи, присвячених ролі органів місцевого самоврядування в подоланні наслідків широкомасштабної російської агресії проти України, а також регіональному виміру ініціативи ЄС «Східне партнерство» та темі допомоги Україні, що переживає жахи війни. Обговорено теж перспективи розвитку ініціативи ЄС «Східне партнерство» в умовах російської агресії.

Під час другого дня було проведено тематичні секції, учасники яких зосередилися на таких темах: зовнішня політика та дипломатія, безпека, російсько-українська війна та її вплив на сучасну систему міжнародних відносин, стратегічні комунікації, освіта, культура, право та економіка, національні меншини та міграція, східна політика ЄС та євроінтеграційні процеси в Україні тощо.

Учасниками форуму були представники низки наукових та вищих навчальних закладів України й Польщі – з Варшави, Ольштина, Щеціна, Бидґоща, Ряшева, Зеленої Гори, Кракова, Вроцлава, Познані, Катовиць, Кельців, Києва, Одеси, Дніпра, Львова, Луцька, Рівного, Харкова, Полтави, Острога.

Головні організаторки форуму професорка Тереса Астрамович-Лейк та професорка Ярина Турчин в один голос висловили переконання, що цей науковий захід та міжнародна співпраця науково-освітніх закладів України й Польщі, їхніх наукових кадрів суттєво й швидко допоможе Україні стати членом міжнародної світової цивілізованої спільноти та прискорить втілення гасла «Геть від Москви» Миколи Хвильового, що набуло ще більшої актуальності після початку варварської агресії росії щодо України. ●

Рік тому таке рішення прийняла Оксана Дрозд. У школі навчалися її рідні, зокрема батько.

– Перед приходом я собі уявляла, що тут буде цікаво – саме так і є. Крім навчання, маємо багато мистецьких чи спортивних зайнять. Тут просто не можна нудьгувати, – зазначає Оксана, яка цінує також відкритість вчителів й опікунів та їхню постійну готовність допомагати у розв'язанні проблем.

– Кожного з нас сприймають як індивідуальність, а не як якусь загальну масу, – говорить учениця. Про свій вибір не шкодує, а школу рекомендує особливо тим, хто хоче вивчати мови, зокрема рідну українську. Це останнє мало значення під час вибору.

Зараз у школі навчається також Анастасія Костецька родом з України, а саме – Тернополя. Вона учениця 8-го класу. Серед пропонованих додаткових занять її привабило шкільне телебачення. З друзями документують шкільне життя, маючи для цього все необхідне обладнання.

– Люблю фотографувати й ловити якісь особливі моменти. Я відчуваю, що моє серце «приклеєне» до цього, – говорить Анастасія. Якби доля дозволила їй бути журналісткою, з радістю скористалася б цією можливістю. Наразі школа в Ґурові-Ілавецькому допомагає крокувати в цьому напрямі. Вона переконана, що з огляду на широкі можливості розвитку той, хто потрапить до школи, напевно не буде шкодувати з цього приводу. За словами Анастасії, тут просто немає про що думати, бо вибір може бути тільки один – вступати. ●

eprasa.pl 20a547150d

ІСТОРІЯ

Анатолій Шорохов
Фото з Вікіпедії

Брюховецький: історія, що написана кров'ю

Після смерті Богдана Хмельницького розгорілася жорстока боротьба за владу. Передчуваючи її неминучість, гетьман переговорив з усіма соратниками: мав надію, що вони підтримають юного й слабохарактерного сина Юрася. Насправді ж все пішло не за сценарієм. І одна з найдраматичніших ролей дісталась вихователеві юного гетьманича Іванові Брюховецькому, який з'явився на світ 400 років тому.

Довірена особа славного гетьмана

Як опинився Іван Мартинович Брюховецький у найближчому оточенні великого гетьмана, історія замовчує. Відомо лише, що народився він у 1623 році і походив зі славнозвісної Диканьки, що на Полтавщині. Його супротивники в боротьбі за владу звинувачували Брюховецького, що він був «поляком, який прийняв православ'я». Чи так це – точно не відомо, але вже в 1650 році Брюховецький був записаний до Чигиринської сотні. Напевно, виділявся серед інших, бо Хмельницький звернув на нього увагу і призначив на посаду старшого джури, а потім і вихователя свого молодшого сина. Як «старший над слугами» в Суботові, Брюховецький вирішував усі господарські справи і навіть мав доступ до гетьманської скарбниці. В останній рік життя гетьмана (1657) супроводжував Юрася на навчання до Києво-Могилянського колегіуму. Після смерті Богдана деякий час підтримував Івана Виговського і навіть за його дорученням відвідав Варшаву. Але весною 1659 року залишив службу і виїхав на Січ. Він підтримав свого вихованця Юрася, намовляючи його стати гетьманом. Хоча свої справжні наміри Брюховецький ні перед ким не розкривав: він був людиною надзвичайно хитрою й недовірливою. Зумів заручитися підтримкою запорізького козацтва і восени 1659 року був обраний кошовим отаманом, а в 1661 році і кошовим гетьманом.

Боротьба за гетьманську булаву

Тим часом ситуація в козацькій державі радикально змінилася. До булави потягнулися загребущі руки соратників Богдана Хмельницького. Про його сина, Юрася, всі забули. Деякий час гетьманом був Іван Виговський, однак після його відставки (у вересні 1659 року) до виконання обов'язків гетьмана повернувся Юрась. На історичній сцені з'явився і його дядько по матері – Яким Сомко. В квітні 1662 року він був обраний наказним гетьманом і на козацькій раді в Козельці на вірність йому присягнуло десять полків. Побачивши таке, загорівся бажанням стати гетьманом іще один родич Богдана – рідний брат його останньої дружини, ніжинський полковник Василь Золотаренко. Не витримавши, у боротьбу включився і керівник запорізьких козаків Іван Брюховецький. Як спритний і хитрий демагог, він заявив, що представлятиме інтереси простого козацтва. Між трьома претендентами розгорілась жорстока боротьба за спадщину Богдана. Вони стали писати листи цареві, оббріхуючи один одного. Так, Сомко, звертаючись до Алєксєя Міхайловіча, переконував останнього, що «Брюховецькому ймати віри не можна, тому що він напівлях, лях, що прийняв православ'я, у війську не служив і козаком не був». Однак, Іван Мартинович теж був, як-то кажуть, «не ликом шитий». Він заручився підтримкою царського воєводи в Україні Григорія Ромодановського і єпископа Методія, який претендував на роль митрополита Київського. Чим ближче було до виборів, тим більше розпалювалися пристрасті. Нарешті настав день так званої «Чорної ради» в Ніжині, на яку з'їхалася не лише еліта, а й усе вільне козацтво. Це було 17 і 18 червня (за старим стилем) 1663 року. На раді претенденти на булаву стали звинувачувати один одного в усіх смертних гріхах, а колишній «старший слуга» навіть спровокував бійку між козаками. Рятуючись від розправи, Яким Сомко сховався в шатрі самого Ромадановського. Однак це його не врятувало. Невдовзі після ради, на якій гетьманом обрали Брюховецького, Сомка, Золотаренка і ще з десяток старшин заарештували. Їх звинуватили у таємних зносинах із правобережним гетьманом Павлом Тетерею і 28 вересня 1663 року, за наказом нового гетьмана, стратили. Пролилася кров і, на жаль, не остання в боротьбі за вищу владу в Україні.

Брюховецький здає спадщину Богдана

Після виборів (у листопаді 1663 року) були підписані так звані «Батуринські статті», які підтвердили «Березневі статті» 1654 року. Не встиг Брюховецький заволодіти

eprasa.pl 20a547150d

булавою, як на Лівобережжя рушило військо його нового суперника, гетьмана Правобережжя Павла Тетері. Останнього супроводжувала 35-тисячна польська армія і татарська кіннота. Однак тоді Брюховецькому вдалося відбитися та відстояти Лівобережжя.

А восени 1665 року він на чолі пишної свити в 350 осіб (до якої увійшли козацькі полковники й сотники, представники церкви й міського самоврядування) здійснив поїздку до Москви. Іван Мартинович був першим гетьманом, який відвідав «першопрестольну» і зустрівся з царем. В жовтні 1665 року підписав так звані «Московські статті», які ще більше обмежували владу гетьмана. Було домовлено, що податки з українців будуть збирати московські податківці, а чисельність московських гарнізонів – збільшена. Таким чином, догоджаючи московитам, Брюховецький пішов на здачу національних інтересів України. «Московські статті» означали, що гетьман (глава автономної Української держави) втрачає залишки своєї самостійності. Щоб ще більше прив'язати Брюховецького до Московії, Алєксєй Міхайлович надав йому титул боярина і одружив вже лисого нареченого на «дівці московського народу» – княжні Долгоруковій. Отже, Брюховецький повернувся в Україну обплутаний по руках і ногах «царськими милостями», які перетворили його в звичайного царського холопа.

Україна піднімається на боротьбу із Московією

Вслід за ним в Україну ринулися царські воєводи, прикажчики й збирачі податків. Вони так пильно свою «справу робили… що ні одна копійка повз їхні руки не пройшла… переписали млини, ставки, винниці, броварні, солодовні, пасіки, хутори. І на все те подать наклали». Зажерливість нових «господарів» викликала величезне невдоволення українців: почалися повстання. Невдоволення посилилось після Андрусівського перемир'я 30 січня 1667 року. Згідно із ним, Лівобережжя із Києвом, Сіверська земля із Черніговом відійшли до Московії, а Правобережжя залишалося під Польщею. Це означало, що козацька держава невдовзі має зникнути.

Брюховецький зрозумів, що може втратити булаву. Він став розсилати універсали, закликаючи українців до повстання. А в січні 1668 року провів таємну раду у Гадячі, на якій було вирішено відійти від Москви. Також зв'язався із новим гетьманом Правобережної України Петром Дорошенком, котрий підтримав Брюховецького і заявив, що виступає за об'єднання всіх українських земель. Але обидва гетьмани не довіряли один одному. Брюховецький ще надіслав своїх посланців до турецького султана із пропозицією взяти Україну під свій «протекторат». Зовнішньополітична орієнтація козацької держави стала мінятися.

Населення в усіх містах піднялося проти царських воєвод. В Чернігові, Гадячі, Новгород-Сіверському, Глухові та інших містах стали нападати на гарнізони московських стрільців, вбивати і виганяти за межі міст. Сам гетьман, шукаючи нових союзників, надіслав листи керівникам донського козацтва, запевняючи їх, що московити хочуть «славне Запоріжжя і Дон розорити». А 7 (17) червня 1668 року на Сербиному полі, недалеко від Диканьки, зійшлися війська двох гетьманів – Івана Брюховецького і Петра Дорошенка. Останній запросив Івана Мартиновича прибути до нього. Однак той відмовився і запропонував Дорошенкові прибути першим. А далі відбувся епізод, який по-різному висвітлюється в історичних джерелах. Козаки схопили Брюховецького і привезли його в табір Дорошенка. Про що розмовляли два гетьмани – точно не відомо, але Івана Мартиновича прив'язали до гармати і «почали шарпати… як скаженого собаку убили його». Так безславно закінчив свій життєвий шлях один з гетьманів, який міг би щось зробити, якби непомірна жага до влади, нерозбірливість в засобах і союзниках не згубили його.

Брюховецький не перший, але, на жаль, і не останній із очільників України, котрі, думаючи про власну вигоду, повністю занедбали свою державу. Своїми непродуманими, короткозорими діями вони принесли більше шкоди, аніж користі Україні. Тому і Ліна Костенко в одній із своїх поезій відзначала, що «історії» наші написані «кров'ю на своїй землі». На жаль, наслідки цього відчуваємо ми й нині. І зараз перемога України над агресивною північною сусідкою – росією– буде означати лише одне: повну незалежність держави, втрачену в далекому минулому. І повернення історичної правди, якої вже стільки віків очікує стомлений український люд. ●

Хто такі українці з Польщі? Яка їхня історія і доля? Яка їхня ідентичність та що її формувало в період Польської Народної Республіки і формує досі? Які виклики ставить перед ними нинішня політична ситуація в Польщі? Який їхній внесок у розбудову демократичної Польщі? Зрештою, що для них Україна?

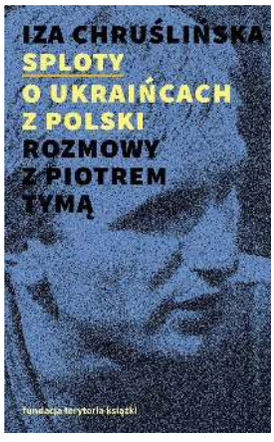

Книга «Сплетення. Розмови про українців із Польщі з Петром Тимою» несе відповіді на ці та багато інших запитань. «Книжка створена з турботи про те, щоб, відповідно до близького мені етосу, який сповідував Яцек Куронь, після 1989 року українки та українці з Польщі сприймалися і визнавались як повноправні громадянки та громадяни, а їхні драматичні історії від II Речі Посполитої, ПНР та III Речі Посполитої, до того, як вона була також частиною польської історії», – каже Іза Хруслінська, авторка книги.
Ціна 1 примірника з висилкою поштою **50,00 зл.**
Замовлення просимо надсилати на адресу ТОВ «Тирса»:
TYRSA Sp. zo.o.ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
email: **tyrsa@hot.pl** тел. **+48 |22| 679 95 47**
або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок:
TYRSA Sp. z o.o., Warszawa Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029
чи поштовим переказом, з позначенням, скільки примірників замовляється.

eprasa.pl 20a547150d

Андрий КСЕНИЧ

Дорогы Краяне!

Позволю собі звернути ся так не лем до родины, знаємых, але и до чытачів, якы, мам надію, не узнают того за штоси незручне. Тоты слова будут ся повторяти в наступных короткых дописах. Зьвідую ся, не лем сам себе, што має робити старий вчытель на пенсиї? Одповіди будут ріжны, а найчастіща певно, же одпочывати. Можна так, але то дос нудне и приспішат, як повідат моя жена, склерозу. Кус ся того бою, але ищы собі з мойом памятьом раджу.

Дос юж того вступу, тай вертам до роботы, яка заняла мі піл віку. Вчыл єм, поправлял и тото «професійне скривліня» не дає мі спокою. Не од гнеска пишу до нашых лемківскых публікаторів и стверджам, же наша рідна бесіда могла бы быти дуже краща ніж я єй находжу на сторінках «Ватры» ци «Нашого слова». Не буде пересады в стверджыню, же мало осягнул єм в моїх старанях о то, а для мене и кус смутне, же деякым особам ся то не подабало. Нич в тім дивного, так ся трафлят. Од родины чую навет, жебым дал собі з тым спокій, бо не навчу писати правильно ци краще бесідувати, а преціж каждий має право робити то по-свойому. В школах нас того не вчыли, но бо хто мал то робити? Дома тіж не все задбали. Колиси то хоц азбуку познавали-зме – російску. Якыса горстка вчыла ся в україньскых школах. Але ци тепер, справді, має быти так, же в дописах, подаваных по-лемківскы не будеме старати ся писати барже порядні и згідні з загальном нормом? Не повинно быти так, же каждий пише на свій «лад». Маме науковы праці, літературны выданя и дос текстів такых авторів як Фецко Ґоч, Володислав Ґрабан, Петро Вірхняньский, додам нескромні, же тіж моїх и ряду іншых, тай треба ся на них операти.

Повім ту, же наш славний автор «Шыбеничного верха» зауважал непорядну бесіду Лемків юж в половині XIX віку и старал ся єй поправляти. Дивна то была ситуация, бо він за «літературну» узнавал «язычіє», але до поправляня ужывал «народного» языка, якым для нього была наша лемківска бесіда. В наступнім дописі дам доказ такых його старань. Народна, то наша русиньска з тамтого часу, котра недуже ся змінила. Як Єґомосьць з Ізб могли робити то толди, то най то буде доказ, же и мы гнеска можеме ся взяти за тоту проблему и пробувати побороти єй. Літературна мова тамтого часу была штучна, бо пробували єй зробити подібном до «російской, русской», а в нашых Карпатах не знали єй. Находиме в ній дос гарді народных слів, але сут и польонізми, и словакізми, и русицизми, тай може найбільше церковнословянізмів. Не была то жадна літературна мова и отец Володимир Хиляк розуміли то. Зато в єднім оповіданю писали о такім «вченім» Руснаку, котрий прочытал лем кавалец оповіданя російского письменника Івана Турґєнєва и юж уважал себе за «інтеліґента». Тото язычіє, як го стали называти осьвічены люде, на довший час пригамувало розвиток лемківской бесіды, яка могла стати ся нашом спільном мовом. Язычіє здавало ся близкє духовенству, бо оно в церкви чогоси подібного ужывало. Не буду ся ту розписувал о тім, што можна назвати «старорусиньством». Пару раз юж єм про то споминал, але як буде треба, то верну до того. Знаме зо школы, же жебы ся дачого навчыти, треба пару раз то повторити. Не потрафлю повісти ци тамто «старорусиньство» юж ся в нас скінчыло. Може ту ся посувам кус задалеко, але роблю то про то, жебы спровокувати до дискусиї. Мам такі плян: треба показати нашым декотрым дописувачам, же выстарчыт замінити дві-три фонемы, літеры, а чудернацкє слово буде звучало по-лемківскы, а не дивні, жебы не повісти – дико. Но бо ци то по-нашому: «білі, ходілі, робілі», або ищы «ціж». Замінме «і» на «и» ци «ы» в тых трьох, а в «ціж» «ц» заступме «т» и буде порядні. Но и найвекша наша біда то «ы», без котрого «бык» не буде «быком» лем «биком», а то нич не значыт. Полякы перестали одріжняти „h" од „ch" тай результаты того чуєме и видиме. Недавно появила ся нова мовна «теория» о «західньолемківским піддіялекті». Я не мовознавец, але прочытал єм пару книжок на тему нашой бесіды и, вера Боже, з тым «піддія...» не стрінул єм ся. То, же в єднім селі были компері, в другім бандуркы, а в сусідуючых з польскыма ишы ґрулі або зімякы, не дає підставы творити «піддіялект». Клопіт можут справляти, повім по-польскы: przedrostki, przyrostki, fleksja, як ищы дашто о них памятам, але ту треба кус подумати, порівняти, тай выйде по-нашому. Як дахто не розуміє, же не істніє лемківска морфологія, ширше граматика без того «ы» , то є то велика (не «велька»!) біда. Пригадую, же якысий час тому писал єм о «Граматиці» нашого родака зо Смереківця, Петра Пиртея, котра повинна переконати непереконаних, же можна правильно, порядні писати и бесідувати по-лемківскы.

На перший раз буде дос (по-мойому, а не «дост»!), бо то польонізм од „dość" и не треба го повторяти. Маме своє «дос байка»!

ОГОЛОШЕННЯ

41 Лемківска ватра

Ждиня

14>>>>16.07.2023

Łemkowska Watra w Zdyni

eprasa.pl 20a547150d

РЕЦЕНЗІЇ

Таня П'янкова, «Вік червоних мурах». – Київ: Наш Формат, 2022. – 256 с.

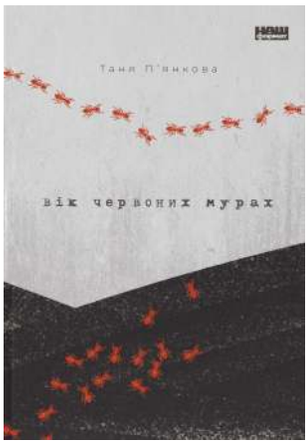

Аліна КУВАЛДІНА

Книга, що повертає в історичну реальність

«Вік червоних мурах» Тані П'янкової – сильний, глибокий та чесний психологічний роман про Голодомор 1932-1933 років. Авторка не пом'якшує та не прикрашає страшну дійсність і, здається, навіть не боїться налякати читача натуралізмом зображуваного – описує жахи голоду так прямо та відверто, що вони виходять за межі як художньої прози, так і історичної довідки. Натомість відчуваються близькими та реальними.

Дія роману відбувається у селі Мачухи, яке все більше і більше спустошує Голодомор. Розповідь по черзі ведеться від трьох персонажів – Дусі, Солі та Свирида. Їхні долі дуже різні, однак чудернацько переплетені між собою.

Дуся – дев'ятнадцятирічна дівчина, яка живе з мамою, бабусею і молодшим братом. Усій сім'ї не вистачає їжі, в якийсь момент бабуся навіть відмовляється харчуватися, аби внуки мали більше шансів пережити голод. Тим не менш, Дуся та її брат все одно починають пухнути. При цьому їм навіть не дозволяють працювати, аби заробити на харчі. В колгосп ходить лише матір, котра намагається щоразу пронести хоча б жменьку зерна додому.

Свирид – представник сільської влади, що пів життя страждає від нерозділеного кохання. Здається, він ніяк не може визначитися, що ж йому ближче – люди з рідного села чи партія. Свириду ніби інколи і болить те, що відбувається на його рідній землі, проте він і далі продовжує виконувати накази. У чоловіка немає щастя та спокою, але є їжа. Що, в певній мірі, в охоплених лихом Мачухах стає синонімом влади.

Соля – дружина партійця. Вона також страждає від голоду, проте з іншої причини. У Солі – ожиріння, і вона приїжджає в санаторій в Мачухи, де таких, як вона, голодом лікують. Жінка ніяк не може оговтатись після втрати дитини, єдиною її розрадою є їжа та собака Філя. Новини про навколишній світ Соля дізнається з газет або від чоловіка, котрий вже давно холодно до неї відноситься, і навіть живучи в селі, котре вимирає від голоду, вона не здогадується про страждання його жителів.

Так через різних персонажів читач має змогу побачити події під різним кутом, що дає глибше розуміння всіх аспектів трагедії, додає відчуття багатогранності розповіді. Окрасою роману також є оригінальний стиль авторки та велика кількість художніх засобів. Це створює своєрідну атмосферу оповіді, додає естетичного задоволення від читання. Одночасно такий стиль може не сподобатися тим, хто надає перевагу простим та легко зрозумілим описам.

Також варто зауважити, що роман навряд підійде для емоційно вразливих читачів. Жахіття Голодомору тут зображені досить натуралістично та подекуди шокують. Таня П'янкова описує і як розпухає від голоду тіло, і як везуть на кладовище ще непомерлих, бо «все одно завтра помреш, а мені ще за тобою повертатися», як їдять собак, як жінка, що збожеволіла від нестачі їжі, вбиває і засолює у діжці дитину… З іншого боку, варто також віддати належне авторці за те, що вона не ховає колективну трагедію під позначку «потенційно вразливий контент». Можливо, не кожен зможе дочитати цю книгу до кінця. І також можливо, що від цієї книги вам буде дуже боляче. Проте такою страшною і болючою якраз і була реальність мільйонів українців у 1932-1933 роках. І безперечна цінність «Віку червоних мурах» якраз в тому, що вона повертає нам нашу історичну реальність, показує її справжньою та живою, без прикрас та пом'якшень.

Та, що важливо, це роман не лише про біду і смерть, але і про любов, людяність і надію. І хоча страждання не роблять одночасно всіх героїв повністю милосердними, як і не роблять цілком бездушними, але в той же час допомагають побачити, хто ким завжди був. Так коли один морить голодом стару матір, хоча в нього і є їжа, другий дає прихисток чужій дитині та ділить з нею останнє.

«Вік червоних мурах» розповідає про жахливі події, але показує водночас, що людяність та сила духу можуть допомогти вижити навіть у найважчих умовах. Люди, котрі, здається, не мають нічого спільного, можуть взятися за руки і разом протистояти випробуванням. Бути разом сильнішими. Вистояти. Ці моменти добра, співчуття та близькості стають ще яскравішими на тлі загальної трагедії.

Багато асоціацій також викликає сама назва книги. Мурахи – це істоти, що підпорядковуються так званому колективному інтелекту. Майже як партійці бездумно підпорядковуються духу колективізму. У той же час, сама по собі маленька мурашка, як і людина у Радянському Союзі, здавалося б, зовсім нічого не означає. Текст Тані П'янкової дозволяє ще раз згадати та переосмислити, чим саме був СРСР для українців та скільки людських доль він розтоптав так легко і бездушно, ніби мурашок.

Втім, «Вік червоних мурах» – це не лише книга про минуле. У тексті можна знайти також багато інсайтів для нас теперішніх. Бо Голодомор – не тільки одна точка нашої історії, але і частина послідовної політики знищення українського народу, що перетікає у наше воєнне сьогодення. Таня П'янкова вчить не лише пам'ятати, а й називати речі прямо і своїми іменами, а також попри все знаходити в собі сили залишатися людиною. А ще – вірити, що всі жахи закінчаться. Але не закінчимося ми. ●

eprasa.pl 20a547150d

ОГОЛОШЕННЯ

Товариство «Вербицька земля»

Вплати від липня 2022 року до 31 грудня 2022 року:
1. Jean Busko – 200 євро (936,32 зл.) – Франція
2. Галина й Іван Буськи– 300 зл. – Пєнєнжно
3. Галина й Іван Буськи– 500 зл. – Пєнєнжно
4. Віра Вербова – 100 зл. – Ольштин
5. Данута Кіх-Заторська – 250 зл. – Пйотровець
6. Стефанія Маркович – 200 зл. – Варшава
7. Данута й Роман Матвійчини– 100 зл. – Люблін
8. Галина й Іван Смики – 20 зл. – Пєнєнжно

Вплати січень–травень 2023 року:
1. Марія Ганас – 200 зл. – Яжень
2. Катерина Добжанська (Смик) – 200 зл. – Пєнєнжно
3. Катерина Добжанська (Смик) – 200 зл. – Пєнєнжно
4. Данута Кіх-Заторська – 300 зл. – Пйотровець
5. Ольга Кіх-Маслей – 250 зл. – Краків
6. Ольга Кіх-Маслей – 100 зл. – Краків
7. Марія Кіх – 100 зл. – Мілково
8. Параскевія Коць – 200 зл. – Фромборк
9. Данута й Роман Матвійчини– 100 зл. – Люблін
10. Євгенія Охрін-Новаковська – 50 зл. – Кшевно
11. Стефанія Славопас – 100 зл. – Мілково
12. Ірина й Іван Солодухи – 100 зл. – Лельково
13. Любомира Чук – 300 зл. – Яжень

Витрати, понесені у зв'язку з косінням цвинтаря, церковища й Чернева у Вербиці:
1. Косіння 20 квітня 2023 р. – 1600 зл. (в тому числі вивезення сміття та обтинання живоплоту з туй)
2. Косіння 25 травня 2023 р. – 1300 зл.

На видання книжки про Явожно пана Євгена Місила вплатили:
1. Йоланта Залітач – 200 зл. – Лосє
2. Катерина Лихолат – 50 зл. – Бранєво

Усім жертводавцям сердечно дякуємо. Дуже просимо про подальші пожертви на утримання порядку біля церкви, на цвинтарі, Черневі, а також чищення смітника біля цвинтаря.

Bank Millennium: 53 1160 2202 0000 0000 8343 4012
IBAN PL: 53 1160 2202 0000 0000 8343 4012
SWIFT: BIG BPL PW
Назва банку: **Bank Millennium S.A.,**
ul. Stanisława Żaryna 2A, 02-593 Warszawa.

Просимо всіх охочих, небайдужих, молодших та старших, у котрих земля наших батьків, дідів і прадідів залишається в серцях і душах, поповнити ряди нашого Товариства. Будемо раді спільно з вами зберігати історичну пам'ять наших споконвічних земель та берегти від занепаду наше минуле.

Усю інформацію про діяльність Товариства можна отримати за номерами телефонів:
+48 55 242 40 18, моб. 516 146 565 (Марко Палюшок)
+55 243 65 06, моб. 500 289 866 (Марія Білас)
моб. 696 516 134 (Данута Кіх-Заторська)
Адреса Товариства:
Stowarzyszenie «Ziemia Wierzbicka»
ul. Górna 5, 14-520 Pieniężno

Підготувала **Данута КІХ-ЗАТОРСЬКА**,
Пйотровець (Товариство «Вербицька земля»)

Повідомляємо колишнім жителям
села Довжиця біля Тісної та їхнім нащадкам,
що з'явилася реальна нагода повернути до нашої власності ділянку номер 60/2, де стояла наша церква святого Миколая та прицерковний цвинтар. Ця ділянка разом із ділянкою номер 40/11, на якій був розташований головний цвинтар, може бути основою, наприклад, для створення меморіального сакрально-цвинтарного комплексу. Це завдання на майбутнє. Завдання на сьогодні – зібрати кошти на закупівлю колишньої церковної ділянки.

Теперішній власник ділянки – ґміна Тісна (gmina Cisna). Рада ґміни 29.09.2022 р. ухвалила рішення номер XLVIII/284/2022 про згоду на продаж без тендера цієї ділянки греко-католицькій парафії в Команчі. Вартість ділянки – 26 474,55 злотих. Крім того, до вказаної суми треба додати приблизно 3 тисячі злотих на оплату послуг нотаріуса. З ґміною Тісна погоджено, що фінальний етап закупівлі відбудеться на початку вересня 2023 р.

Дорогі довжичани, там наша 1000-літня історія, там спочивають наші прадіди. Будьмо гідні цього виклику! Кошти будемо збирати насамперед на банківський рахунок парафії в Команчі:

Parafia Greckokatolicka pw. Opieki Najświętszej Marii Panny w Komańczy, 38-543 Komańcza,
numer rachunku bankowego:
97 1240 1460 1111 0000 1958 5141
z tytułem wpłaty (opis): darowizna na cele kultu religijnego – Dołżyca.

Можна теж вплачувати гроші готівкою до:
1) Терези Миц з Білого Бору (тел. 504 603 529);
2) Ярослави Гуданич зі Щецінка (тел. 667 999 730);
3) Івана Шахмата (тел. 798 748 008).

Інформацію щодо всіх подробиць можуть надати:
о. Андрій Журав (тел. 512 007 809)
та Іван Шахмат (тел. 798 748 008).

eprasa.pl 20a547150d

Петрові Мороху
На прощання

Петре,

Хтів єм Тобі принести
Жменю землі з Вірхомлі
І гілку ялиці зо Ґладишова.
Але вітер завернув ня з дороги.
То нич, прийду до Тебе колиси,
З том жменьом землі
І вигварю Отче Наш.

Петре,

Знаш яка тут чудна весна,
І так зелено медже Ділами.
А Ти одходиш на Небесни Білянськи Верхи.
Буде сумно за Тобом,
Не лем Лосянам, а й Білянчанам.

Петре,

Ід гин, спокійно на Небесні луки
Ід до Лосян та Білянчан,
Речи там Господу, бо зо сходу,
Дудін чути і на наші лемківські землі.
Речи разом з Лосянами і Білянчанами,
Най дашто з тим зробить.
Сядьте собі з приятелями
під Небесном ватром.
Співайте собі і на нас чекайте,
Поспішаме до вас, і на нас прийде час.

До позарани,
Петре,
До позарани.

Вічная Тобі пам'ять.

Олександр Маслей

Вислик-Великий чекає!

24 червня о 12:00 зустрічаємося на Службі Божій в рідному селі.

Організатори-висличани

У кого ще трошки залишилася пам'ять про своїх предків і ту пам'ять хочете передати своїм дітям та онукам, запрошуємо на Любачівщину.

19.08.2023 р. об **11.00** – Служба Божа в церкві в Жукові, а опісля панахиди в Жукові, Горайці та Новому Селі.
20.08.2023 р. о **10.00** – панахиди на цвинтарі в Старому Люблинці, об **11.00** – Служба Божа в церкві в Новому Люблинці, а опісля панахиди на цвинтарі.
Хоча б раз на рік походимо стежками наших предків.
Хто не може поїхати, нехай передасть свою лепту на впорядкування цвинтарів та церкви людям, які поїдуть, або перекаже на рахунок:
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu
ul. T. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl
Nr rachunku 50 1600 1462 1838 9708 6000 0006
з дописскою – Darowizna na cele statutowe – Lubliniec
Церкви та могили на Любачівщині чекають на нас.
Більше інформації в Олени Комар за тел. 502 168 247.

Управа Кошалінського відділу Об'єднання українців у Польщі, дирекція Загальноосвітнього ліцею у Білому Борі ім. Т. Шевченка, управа фонду ДЕКА, яка веде Початкову школу ім. Т. Шевченка в Білому Борі, запрошують на V УКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ТАБІР, який проходитиме 24 червня – 2 липня 2023 року (9 днів) в Білому Борі.

Організатори забезпечують: ● нічліги та харчування (сніданки, обіди, вечері) ● опіку інструкторів ● добрі умови ● екскурсії – поїздки на озеро і море ● спортивні змагання ● навчання українських пісень ● та інші розваги.
Приймаємо зголошення дітей від III до VIII класу початкової школи. Кількість місць обмежена.
Контакт і зголошення – домівка ОУП в Кошаліні:
тел. 94 342 64 70 або 503 005 378,
електронна адреса: zup_koszalin@wp.pl
biuro@admedia-consulting.pl
Запрошуємо!

Роман Білас, голова відділу ОУП в Кошаліні

З великим болем сприйняли ми сумну вістку,
що 17 червня 2023 р. в Торонто на 87-му році життя
відійшла у вічність

бл.п. Марія Мелех
(з д. Іванюра)

Вічна Їй пам'ять!
Єднаємось у скорботі з близькими Покійної:
чоловіком Володимиром та доньками – Мирославою, Іриною, Анною і Ґражиною з родинами.

Родина Купичів

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **prenumerata i reklama** – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: zastępca redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **prenumerata, reklama** – Łesia Korostatewycz. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH" pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7^{00} – 17^{00}.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 20a547150d

Український народний дім у Перемишлі

Об'єднання українців у Польщі
Відділ у Перемишлі

ЗАПРОШУЄМО ДО СПІВПРАЦІ!

ЗАРАЗ ШУКАЄМО ЛЮДЕЙ НА ПОСАДИ:

- координатор_ка проекту,
- координатор_ка інтеграційної та культурної діяльності,
- спеціаліст_ка у сфері фінансовів та адміністрації

НАШІ ОЧІКУВАННЯ:

- незалежність і креативність у дії,
- уміння працювати в командні,
- обов'язкове знання англійської та української та/або польської мови,
- досвід роботи в даній сфері,
- легка адаптація до змін, робота в ситуації, що динамічно змінюється,
- готовність до стаціонарної роботи в Перемишлі.

МИ ПРОПОНУЄМО:

- працевлаштування на повний штат або його частину,
- робота в організації, що динамічно розвивається,
- реалізація захоплюючих заходів у красивому прикордонному місті, в цікавому та сповненому викликів середовищі,
- добра кава та класне товариство щодня.

ЧЕКАЄМО ТЕБЕ!

Якщо вас зацікавила наша пропозиція, будь ласка, надішліть своє резюме та кілька слів про свою мотивацію на адресу:
michal.szachmat@ukraincy.org.pl

Чекаємо на ваші заявки до 30 червня 2023.
Поспішайте! Ми чекаємо на Вас!

eprasa.pl 20a547150d